

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemškutarija na Koroškem in Štajarskem z nemškim šulvereinom vred.

Govor državnega poslanca dr. Gregoreca v drž. zboru, dne 3. maja 1888.

(Po stenografnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Člen XVII. državnega osnovnega zakona veli: „Pravica najvišjega vodstva pri vsem odgojevanji in poučevanju pripada državi“. Ovo pravico izvršujejo: naučno ministerstvo, deželni in okrajni šolski nadzorniki, in naposled deželni, okrajni in krajni šolski sveti. Drugi, a mnogo bolj sloviti člen XIX. pravi v 3. odstavku: „v deželah, kder prebiva več narodov, treba javne šole tako urediti, da bode, ne da bi kdo prisiljen bil učiti se drugega deželskega jezika, vsak narod za izomiko potrebnih sredstev imel v svojem jeziku“. Š temi besedami priznava se vsakemu avstrijskemu narodu pravica vsaj do narodne ljudske šole ter se mu ta pravica jamči po državnem osnovnem zakonu. Meni je narodna šola tista, kder materinščina velja kot edini poučni jezik v vseh predmetih, in se drugi deželski jezik uči le kot neobligaten predmet.

S tem zlagajo se besede XIX. člena, nahajajoče se v njegovem prvem odstavku: „vsak narod ima nedotakljivo pravico varovati in gojiti svojo narodnost in jezik“. Te besede so modro premišljene. Narodnost obsega več, nego samo narodni jezik, ona obsega vse zunanje in znotranje življenje narodovo, njegovo pleme ali rod, njegove kulturne posebnosti, kakor se te pojavljajo na svetlo z ozirom na vero, socialni red, nramnost, pismenke, umetelnosti in znanosti, na običaje ali navade. Vse to izraža se naposled najlepše in najbolj nježno v narodnem jeziku, v materinščini. V tej živi narod. Kder popuščajo materinščino, ondi narodnost — umira. (Poslanec dr. Gregor: tako je.) In tukaj nahaja se najtehtnejši vzrok, zakaj sleherni narod avstrijski zahteva materinščino kot jedini poučni jezik v ljudskih šolah. Stak-

šnim zahtevanjem zlagajo se vsi odličnejši pedagogi in učeniki vseh omikanih narodov, zlasti nemški. Ti na primer pravijo: „V otroku treba je misli vzbujati v materinščini in vsled tega moramo gojiti najprvle materinščino. Res, da časih zelo nadarjeni otroci premagajo precej vse težkoče pri učenju tujega jezika. Toda vselej zaostane nekoliko jako nepovoljnih posledic: otrok meša tuje besede med besede svojega jezika maternege, nima prave ljubezni ne do starišev, ne do domovine, ne do materinščine. Čestokrat mu zmanjka najpotrebnejših izrazov, ves značaj omahuje. Le materinščina utisne človeku pravi narodni značaj v dušo. (Poslanec dr. Vitezič: jako resnično.) Zatorej nemški stariši naj ne pripuščajo, da bi njihovi otroci učili se katerega tujega jezika, dokler niso v svojej nemškej materinščini dovolj trdni“. Tako pravijo nemški pedagogi. Ob priliki, ko je v Berlinu l. 1886, zboroval veliki kolonijalni shod, izrekel je profesor Knoll sledeče: „Otroku ne smejo drugega jezika vrvati, dokler se njegovo življenje duševno ni spojilo z materinščino tako tesno, da se zanaprej vse njegovo mišljenje v besedah izvršuje skozi celo življenje samo v materinščini“.

Vsled tega mislim, da smem tako izraziti se: edino pravo in resnično je tukaj to, kar člen XIX. državnih osnovnih zakonov priznava vsakemu avstrijskemu narodu in jamči, namreč: narodna šola, v katerej velja materinščina kot jedini poučni jezik.

Kako obnašajo se temu nasproti naše c. k. avstrijske šolske oblasti? Moram reči, da izrekom ovih pedagogov in ukrepom osnovnih državnih zakonov popolnem pritrjujejo, jih tudi jako vestno izvršujejo, kedar gre za nemške otroke, za nemške šole. Toda žali Bog, treba mi pristaviti, da jih naši šolski uradi precej pozabijo, čestokrat zelo zatajijo, kedar velja za slovanske otroke, za slovanske šole. Sleduje godi se zlasti v deželah, kder živi več narodov: na Šlezkem, Moravskem, Štajarskem, Ko-

škem, nekaj časa tudi na Kranjskem, naposled na Goriškem, Tržaškem in v Istriji. Tukaj obnašajo se šolski, c. k. šolski uradi, kakor da bi jim glavni nalog bil hitrej ko mogoče postaviti nemšk most od Krnova (na Šlezkem) do Trsta (ob Jadranskem morji). Kakor kafa izgine jim zdajci člen XIX. državnih osnovnih zakonov, na § 6. šolskega zakona pozabijo, pedagogov najveljavniših načela zavržejo, samo da morejo — Slovane nemčiti. V dokaz povedanemu hočem opisati nekoliko šolske razmere na Koroškem in Štajarskem, kolikor so namreč v zvezi s c. kr. šolskim nadzorstvom.

Slovenci štajarski in koroški imeli smo od časov Marije Terezije in cesarja Jožefa naprej le nemške šole. Tudi katekizem bil je nemšk. To je trajalo blizu 100 let in še le sedaj izpredvideli so, kako brezkoristne so takšne šole ter so dovolili za ministrovanja Bachovega blagodušnemu slovenskemu domoljubu, knezoškofu Slomšeku, v ljudskih šolah na Koroškem in Štajarskem uvesti slovenščino kot poučni jezik. Tako je zgodilo se, da so Slovenci ob času, ko je obveljal XIX. člen državnega osnovnega zakona od 21. decembra 1867., posedali slovenske ljudske šole, katero posest jim je sedaj ta zakon zajamčil.

Ta dogodek prisilil je nemčevalce misliti na druga pota in nova sredstva. Zbirljivi v tem poslu nikakor niso bili. Najprvije poslužijo se § 6. šolskega zakona od 14. maja 1869, kateri veli: „O poučnem jeziku in o poučevanju v drugem deželskem jeziku razsoja deželni šolski svet zasllišavši tiste, kateri šolo vzdržujejo, t. j. krajni šolski svet. No, in sedaj planejo nemškutarji nad slovenskega kmeta ter ga obdelavajo in mu blebetajo, kako strašno potrebna je nemščina za njega in za njegove otroke, da jim naposled veruje. Kmalu sklenejo v posameznih krajnih šolskih svetih prositi šolske oblasti, naj skrbijo, da se bode v ljudskih šolah učilo „več nemški“. (Čujte, čujte, na desni.)

(Dalje prih.)

Slovesnost v spomin 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)

Takó, sedaj smo zvedeli, kar smo vedeti hoteli. Častiti g. župnik naznanili so nam na okroglo dnevni red nameravane slovesnosti, ter nas pripravili za njo. „Pri vsakem, tudi najmanjšem pravilu, mora biti točnost in red“, pravijo g. župnik, cesar so oni vajeni vže od mladih nog, a mi pa le, odkar oni župnikujejo pri nas. V imenu Bolfenčanov izrekamo njim tukaj očitno zahvalo ter kličemo: „Daj Bog, da bi se častiti g. župnik, Ivan Trampuš, še mnogo let pred Št. Bolfanskim oltarjem tako

na lahko obračali, kakor se obračajo še sedaj kot precej priletel gospod!“

Čas med rano božjo službo in večernicami je ta dan po polževo mineval. Vsak je vže težko čakal večernic, katerih ta dan menda nikdo ni zamudil. Le g. nadučitelju je čas prehitro tekkel, kajti imeli so z okrašenjem, napisi i. dr. še mnogo posla. Tudi črno žolta kola za podporo lipama še nista bila pobarvana; srečke še niso bile gotove, in Bog védi, kaj jim je še delalo preglavico. „Če kedo presvitlemu cesarju na čast le nekaj stori, ne stori — nič; če pa stori, kolikor mu dopuščajo vse moči, stori le — nekaj!“ Te besede veljale so gosp. nadučitelju za geslo. In res, kar so pričeli, izpeljali so častno, če tudi niso imeli od naše strani omenjanja vredne podpore. Kajti nam so bila dotlej, ko so prišli g. nadučitelj k nam, slična očitna slavljenja še neznana, in so nam še novosti. Upamo pa ter na tem mestu obljubimo, da bomo v prihodnje, ako nam zopet kaj priredite, ne le poslušavci, ampak tudi sodelavci. To je naša srčna želja, ker uvidimo, da so taka očitna slavljenja prepotrebna, da se ljudstvo ogreva za vse, kar je dobro, lepo in vzvišeno; da ljudstvo vidi, kakó se dejansko zasleduje naše slovensko geslo: „vse za vero, dom, cesarja in narod!“ G. nadučitelju, Francu Rakuši, kličemo na tem mestu: „Na zdar! daj njim Bog še mnogo let in še debelejšo kožo!“

Ko smo popoldne prišli k večernicam, stala sta vže črno-žolta kola v za lipi pripravljenih jamah. Na kolih bili ste pribiti tablici z napisi: „Cesarjevo drevo 1848—1888“. Na zvoniku nad cerkvenimi vratmi visela je velikanska cesarjeva podoba, nad njo pa napis: „Živi cesar, domovina, Večna bode Avstrija“. Na levej od podobe je bil napis: „Srca zvesta, kakor zdaj. — Ostala bodo vekomaj“; na levej pa: „Bog dao srečo svakom sinu, — Koji ljubi domovinu“. Vse to pa je bilo lepo ovenčano. Po končanej popoldanskej službi božji bila je cerkev hitro izpraznjena. Ljudstvo postavilo se je pred cerkev ter je pričakovalo šolarje, ki so vže stali sè črno-žolto zastavo pred šolskim poslopjem. Ko sta stopila učitelja, vže zgorej imenovani in g. Melhijor Pugl, pred zbrano šolsko mladež, začela se je vrsta gibati k cerkvi. Med tem so pokali možnarji in godba je igrala koračnico. Ko so prišli pred cerkev in ko je bilo vse uvrsteno in umirjeno, stopili so g. nadučitelj F. Rakuša na vzvišen prostor ter začeli blizu tako-le govoriti: (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Krava in nje vsušenje.

Kedar se kravi vsuši mleko, to se izgodi po navadi v zadnjih 6 do 8 tednih, preden po-

vrže, tedaj ne smemo je zapustiti, marveč streči ji je nič manj, na robe, še bolj, kakor v času, ko še ima mleko. Kakor namreč v tem času ravnamo z njo, tako še nam daje ona, kedar povrže, mleka. Lehko se primeri, da se v tem času ne gleda veliko na kravo, češ: saj ne daje ničesar, ali to se kaznuje potem hudo, kajti z vso postrežbo, ki se ji daje, kedar krava povrže, ne popravi človek tega, kar se je zamudilo v prejšnjih tednih.

Vsuši pa krava, kakor smo rekli, 6 do 8 tednov poprej, ko povrže, pri enem ali drugem živinčetu utegne se to poprej izgoditi, pri drugih pa še pozneje, vendar se ne sme, ako se nameri zadnje, to zapisati, kakor da krava ne velja veliko, da ni dobra molznica. V obče velja pravilo, da se starše krave naj ne silijo, naj dajo dolgo mleka, kajti to mleko postane drago, to pa zato, ker trpi krava, če predolgo molze. Se vé, da mora tako priti, kajti tele, 7 mesecev staro, potrebuje že tudi nekaj in če se kravi v tem času jemlje še z molžnjo mleko, ni mogoče druga, kakor da se jemlje kravi meso.

Resnica je sicer, da je taci kravčeti, ki nič ne vsušijo, ali za to pa so, kedar povržejo, tudi sloke, da jim klobuk obstane na kolčkih, če jim ga nagajiv fanté vrže na-nje. Najbolje so take krave, kar se tiče mleka za ta čas, ali če si človek računi njih mleko v celem letu skupaj, tedaj izpozna, da je to le na oko, ne pa v resnici. Take so rade, kedar so povrgle, sila sloke in mleka dajo malo ali vsaj premalo. Z ozirom na to vidi izvedena gospodinja še celo rada, če krava nekaj tednov, predno povrže, vsuši na mleku. Na večih krajih še to pripravljajo pri kravi in sicer tako, da ne molzejo v tem času krave več, kakor le enkrat na den in če še zdrži krava več, ne molzejo je po dva dni in tako vsuši krava brez škode za zdravje. Molze se torej le še, dokler tišči kravo mleko, a ne več, kedar se tega ni bati.

Čem mlajše so krave, tem važniše je zanje, da vsušijo o pravem času. Največ skrbi je treba za krave, ki gredo na drugo tele; čem bolj mlekarice imajo postati, tem bolj je treba gledati na to, da jih ne molzeš predolgo. Ako jih v tem času preženeš, to je, terjaš od njih preveč mleka tedaj ti zaostanejo v rasti. Kedar so v drugem teletu, niso posebno večje, kakor pri prvem teletu, njih teža pa je večji del še celo manjša, kakor poprej v spomladi. To je storilo molzenje. Uzrok za to je pri roki. Mlado živinče mora dati mleka, pa tudi tele, ki ga nosi v sebi, rediti in po vrhu še rasti. To je se ve, da veliko in v tem bi jej bilo veliko in dobre postrežbe treba.

Po takem smeš še samo debele, težke krave v tem času molzti, njim ne škoduje toliko, posebno, če jih rediš, kakor se spodobi. Vse druge pa je treba, tudi na umetni način, pripravljati

na to, da vsušijo, sicer še trpi tele samo škodo. Kedar pa je vime suho, treba je kravi tečne, krepke krme. Ako je že telica pri dveh letih postala breja, tedaj pa je še posebno treba zanjno skrbeti, da je to ne oslabi, ležje zdrži že kaj telica, ki je tri leta stara. Njim je treba, kakor pravimo, pa vse eno tečne in obilniše krme, kakor drugim in to se izgodi lahko, ako jih človek postavi na posebno mesto.

Suha krava, to je, taka, ki vsuši na mleku, terja ravno tako skrb, kakor druge, ki še dajo mleko. Škoda torej, če se to ne izgodi ali da se ne izgodi, to je skorej naravno. Kjer ni dobička, tam tudi ni skrbi pri ljudeh, ki ne vidijo dalje, kakor jim nos sega. To na vsak način ni dobro in naše bralce še svarimo posebno, kajti posehmal bomo dobivali le še od živine kaj denarja. vse drugo se nam že ustavlja, kajti na drugih krajih jim ne pride uima tako lahko, ali pa jim storé reči sploh bolje, kakor pa pri nas.

Ni pa v tem treba, da krmimo živino toliko, da se preveč odebeli, kajti to ni na korist živali, od katere ne tirjamo ravno mesa. (Konec prih.)

Sejmovi. Dne 19. maja na Starih sv. Gorah pri Podsredi, v Št. Lenartu v slov. goricah in na Slatini. Dne 22. maja v Ločah, pri sv. Emi, v Loki, v Lučanah, v Ljutomeru, v Marenbergu, v Ulimji, v Mozirji in v Laškem trgu.

Dopisi.

Iz Vranskega okraja. (Požarna bramba. Šolsko društvo.) Ni še dolgo temu, da se je na Vranskem ustanovila za celi naš okraj prekoristna požarna bramba, k temu je trebalo do 3000 fl. Spravili so se, in to človekoljubno društvo stoji danes na prav trdnih nogah. Vsa hvala za to gre znanej požrtvovalnosti Vranskih tržanov in okrajnemu tajniku g. Iv. Gabršek-u, koji je znal na tak koristen način radodarnost svojih sotržanov porabiti. Pri ustanovitvi požarne brambe se je imenovani gospod še le do dobrega prepričal, kako radi Vransčani v denarnice posežejo, če je treba kaj dobrega podpirati in to ga je osrčilo do daljnih korakov. Preidem vse drugo, a zamolčati ne morem in ne smem, da so blagi tržani naprošeni po velikem prijatelju revne šolske mladine g. Gabršek-u v pretečenej zimi vsak dan po 46 otrok, brezplačno o poludne nasitili. Koliko dobrega se je s tem storilo, ni mi treba razlagati, zlasti, če se pomisli, kako kruta da je bila zadnja zima. Pa še ni dovolj! Ko se je zima poslovila, vzal je g. Gabršek zopet polo v roke ter nabral v teku nekaterih dni pri

radodarnih Vranščanih čez 90 fl. za nakup šolske zastave. Ta lepa zastava okinčana s podobama brezmadežno spočete dev. Marije in sv. Alojzija blagoslovila se je dne 3. t. m. po preč. g. župniku A. Balonu, koji je sveto opravilo sklenil z lepim govorom povdarjajoč važnost šol. pouka naslanjajočega se na nauk najboljega učitelja Jezusa Kristusa. Po končanej sv. maši podala se poda mladež z razvito zastavo v šolsko sobo, v katerej je bilo zbranih mnogo domačih gospâ in gospodov ter tudi udov Savinjskega učiteljskega društva, koje je v povzdigo redke svečanosti omenjenega dne na Vranskem zborovalo. Tu v drugem domu mile mladine zahvalil se je g. nadučitelj Cizelj vsem dobrotnikom, koji so k nakupu zastave tako radodarno pripomogli, njegova hčerka pa posebno še g. Gabršeku in preč. gosp. župniku v imenu hvaležnih součenk in součencev. Ko še je hčerka g. Schauerja presrečno zahvalo gosp. baronu Wittenbachu in njegovej visokorodnej gospej za blagohotno prevzeto kumovanje izrekla, zaklical se je trikratni „živio“ presvitlemu cesarju ter zapela h koncu cesarska pesem. S tem je bila slavnost končana in ne preostaja mi družega, nego da zakličem požrtvovalnim, šoli tako prijaznim Vranščanom in neumorno delavnemu rodoljubu Gabršeku u „slava!“ Hvaležnost obdarovane mladine Vam nikakor ne bo izostala.

Od sv. Vida bl. Ptuja. (Iz šole.) Sv. Vidska in Selska šolska mladina je obhajala dne 1. maja svoj pomladanski praznik pri sv. Vidu. Ob 1/2 9. uri je bila slovesna šolska meša, pri kateri so tudi bili udje krajnega šolskega sveta navzoči. Po sv. meši smo se zbrali, „pod lipami“, kjer smo šolsko mladino v okrog postavili. Tukaj so mladino prijazno nagovorili sv. Vidski načelnik krajnega šolskega sveta preč. g. župnik o. Klemen Šalamun, razloživši njej pomen te šolske veselice. Na to so se vrstile deklamacije, v katerih se je proslavljala vzpomlad in mesec majnik, potem petje, slednjič telovadba. Ko je šolska mladež svoje storila, okrepčala se je obilno s tečnim kruhom in dobrim vinom; oboje so blagodušno darovali preč. g. župnik, kar nam je nov dokaz, kako dobrotni in srčno dobri so preč. g. župnik šolski mladini svoje velike župnije. Obe šolski vodstvi jim izrekate pristrčno zahvalo. Bog povrni! Vina je daroval tudi sv. Vidski obč. predstojnik g. Šošterič, hvala mu! — Želimo, da bi se že o pravem času s krajnim šolskim svetom in z obč. predstojništvu sporazumeli, kako naj bi spomin 40letnega vladanja presvitlega cesarja dostojno obhajali. 18. avgust (cesarjev rojstni dan) bi bil za to slavnost primernejši, kakor 2. december.

Iz Maribora. (Izjava.) V 1. šte. dne 5. januarja t. l. je naš list prinesel dopis iz

Celja: Volitev dež. poslanca. V njem se je reklo o gg. volilcih: Kirchmeier, Val. Kožel, Fr. Čepe, Fr. Spes v Škofji vesi, J. Mastnak in Mart. Spes na Ljubečni, Lud. Müller, Fr. Kolj in Jož. Schmid v Ločah, J. Hajšek, J. Vehovar, A. Zupanc v Pristovi, J. Gajšek, J. Pajek, J. Korošec v zg. Lažah, Fr. Jonke, Fr. Kunej, st. in Alojzi Walland v Oplotnici, Jož. Lenko, Bl. Hrovat, Jož. Wolf v Št. Petru, Jak. Kohne, Jan. Marzidovšek na Zbelovem, Luk. Kotnik, Gr. Drobne v Skomru in Fl. Košič, Jurij vitez Goslet, R. Dirmajer, J. Fitz, Al. Logar, M. Terpotec, V. Bitner, Jož. Mol, Fr. Polak, Al. Zravnik, Mat. Plavšak, J. Logar, vsi iz Trbovelj in Al. Tischler in Ant. Kokošinek iz Vitanja. „da so vredni, naj jih častimo Slovenci enako, kakor judje vse okužene, kateri so morali v puščavi živeti in se človeške družbe ogibati itd.“ Podpisano uredništvo našega lista obžaluje, da je ta dopis našel prostor v listu, ker smo prepričani o splošnjem poštenju vseh zgoraj imenovanih gg. volilcev, ter jih prosimo naj odstopijo od tožbe zoper odgovorno uredništvo našega lista.

B. Ferk, odg. urednik.

Od Malenedelje. (Upanje. Društvo.) Ako je človek tudi otožen, če vendar motri krasno prirodo, kakor se razvija sedaj, pozabi na svoje gorje, zljajša se mu nekako duša in srce. — Priden kmetič ogleduje si veselo in zadovoljno krasno razcvetene jablane itd. po svojih ovčnjakih, katere mu obetajo sladkega ovočja v obilici. Zopet z upom in strahom ozira se na strneno polje, po katerem lahen vetrič valuje z lepo ozimino. Mnogo truda, mnogo znoja stalo ga je minočo jesen spraviti ozimino v zemljo, — Bog zna, bo mu li neob milo, da mu hudourni oblak z ledom vsega upanja zopet v par minutah ne uniči? Vendar upanje ga jači, saj kmet mora upati, saj je upanju vaje. Bog, da bi se ne varal! Naše bralno društvo upliva plodonosno v vsakem obziru na našo mladež. Radi si fantje pritrğajo težko zaslužene krajcarje, da si zamorejo izposojevati in čitati različne knjige in spise. Slovenci, snujmo si bralna društva, ta so tako rekoč steber slovenstva, ker imajo namen, širiti narodno zavest med prosti narod! Kadar pa imamo prosti narod probujen, dosegli smo svoj smoter in naše pravične narodne terjatve gledé ravnopravnosti bodo se nam izpolnile. Žal Bog, ko se le taka narodna podjetja od strani bolj materijalnih ljudi prezirajo in vse premalo podpirajo.

„Junior“.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Novi spomenik cesarice Marije Terezije je, kakor se poroča, krasen

in je bilo njegovo razkritje v nedeljo ob enih popoldne vseskozi veličastno. Nj. veličanstvi cesar in cesarica in 69 udov ces. rodbine je bilo vpričo, ljudstva pa gotovo nad 10.000. — Drž. zbor še vedno „proračunjuje“, to se pravi, z razpravo gledé drž. proračuna še ni pri konci, vendar pa so sedaj seje mirne, skorej premirne. — Predlog princa Liechtensteina ne pride sedaj v razpravo, ampak še le jeseni in dotlej predloži, kakor se zatrjuje, vlada sama načrt postave, ki naj postavi ljudsko šolo na verska tla. — Šulverein ima o binkoštih svoj občni zbor, letos bode v Brnu in pojde tje tudi nekaj naših štajarskih šulvereincev. — „Zajemna zavarovalnica“ v Gradci ima pri nas veliko zavarovancev, dopisuje pa jim neki le nemški. To ni prav. — „Bauernblatt“ priporoča nemškim kmetom, naj vložijo denarja za spomenik nemcu Anzi Kudlich, češ, da je bil on prvi, ki je predlagal, naj se rešijo kmetje rabote. To je norost, ki bi je resnici v oči, kajti v tem ne gre čast nikomur, če ne cesarju Ferdinandu. — Koroški bauernbund je imel v Št. Vidu neko zborovanje, na njem so pridno mlatili slamo in pa po duhovskem stanu. — V koroških Apačah so si osnovali podružnico sv. Cirila in Metoda, udov se je koj s kraja 80 vpisalo. V Dolnjem Dravbergu pa so dobili posojilnico. Obema društvoma želimo veliko sreče. — Mesto Kranj še nič ne zna, ali obdrži svojo gimnazijo ali pa mu jo vkonča ukaz naučnega ministerstva. — Železnica iz Ljubljane v Kamnik postane menda le resnica, vsaj trgovinski minister zatrjuje, da ni več ovir zoper njo. — V Gorici so prišli v mestni zastop bolj mirni možje, slov. volilci so jim pripomogli do zmage. Bodo jim li hvaležni? — V nedeljo, dne 24. junija, priredé slov. društva v Kojsem na Primorji veliko svečanost na čast 40letnice svitlega cesarja. Popoldne bode služba božja, po poludne pa ljudska veselica pred graščino. — Pri Barkovljah so prikopali do letišča ali stanovanja za poletje. To je sem iz rimskih časov, se vé, da je precej globoko v zemlji. — Drž. poslanec Burgstaller trdi, da imajo Slovenci ednajst slov. šol v Trstu, resnica pa je, da nimajo ondi nobene, pač pa je ednajst jih v okolici. Ali pa misli g. poslanec kje, naj pošilja slov. ljudstvo iz Trsta svoje otroke v one šole! — Hrvaški sabor ali dež. zbor je imel v ponedeljek, dne 14. maja, svojo prvo sejo, nagajiv pa menda ne bode madjarski vladi, kajti v njem je velika večina „mož vlade“. — Ogerski finančni minister se hvali, da je v prvem četrtletji blizu za poldrugi milijon več davkov prejel, kakor lani v tistem času. Mi g. ministru privoščimo iz srca to veselje, saj ga uživa le redko.

Vunanje države. Koncem maja se zapre vatikanska razstava v Rimu. Romarjev prihaja še vedno k sv. Očetu, posebno veliko jih je

bilo iz Spanije. Le-ti so prišli v hudo zamero pri italijanskem ministru Crispiji, ker so v svojem nagovoru izrekli željo, naj se povrne sv. Očetu mesto Rim v popolno last. — Zastop mesta Rima je zavrgel nasvet, naj prepusti mesto prostor za spomenik Giordana Bruna. Bilo pa bi to tudi očitno razžaljenje sv. Očeta. — Španjska kraljica-udova se je pripeljala z mladim kraljem v Barcelono k razstavi, na poti ju je ljudstvo z navdušenjem pozdravljalo. — General Boulanger je bil zadnji teden v raznih mestih okraja, ki ga je izvolil si za poslanca. Ljudstvu ga je na večih krajih vzprejelo s klicem: Živio Boulanger! Živio cesar! Kakor se vidi, nima republika v onem okraji veliko prijateljev. — Pismo papeža, v katerem se izreka želja, naj irsko ljudstvo ne brani svojih pravic s silo, ni prav po volji vodjem irskega ljudstva. To je naravno, kajti radi bi prej ko prej pomogli ljudstvu do pravice, ali upamo, da izpoznajo h koncu, da je papeževa želja v resnici dobra. — Nemški cesar se počuti bolje in že ustaja za nekaj ur iz postelje, ne da mu je treba podpore. — Nemčija se kaže sopet za sovražnico Rusije. Vsa je podoba, da se nekaj plete, ne zna pa nihče prav, kaj in kedaj se doplete. — Rusija nima denarja in velike trume vojakov, ki jih ima sedaj v orožji, požró jej še tega, kar ga ima in tedaj mora ali poslati vojake domov, ali pa začeti vojsko. Oboje pa je nevarno za njo in zato se lehko razumeje, da še zmerom odlaša. — V Bolgariji so za spremembo ali ka-li nove ustaje zoper sedanjo vlado, tudi neka prošnja je šla v Petrograd k carju, naj prežene princa Koburškega iz dežele. No prošnja je lahka, a nje izvršitev menimo, da ne bode ravno lahka. — Srbski kralj, Milan, se je odpeljal na Dunaj, kjer biva sedaj kraljica Natalija s sinom, princem Aleksandrom; čez nekaj dni se poda ona v kako kopališče na Némško, kralj pa še ostane na Dunaji. — Nevihta med Turčijo in Grčijo je plegla a ni še do cela vtihnila, kajti Turčija še ni rešila vseh pritožeb gledé grških prebivalcev v Macedoniji. — Iz Masave ne pokliče Italija vseh vojakov ter ne misli več te dežele dati iz rok. — Don Pedro, cesar Braziliije v južni Ameriki, je zbolel v Milanu in je bilo nekaj časa malo upanja, da bi ozdravel, toda zdaj se mu je obrnilo na bolje. Kakor se poroča, odpravi Braziliija suženjstvo. Sv. Oče bodo izdali posebno okrožnico do tamošnjih škofov in govore v njej, naj se dela na to, da se izgodi le-ta odprava, čem hitreje je mogoče. — Republika „zedinjenih držav“ v severni Ameriki se pripravlja za volitev predsednika. Doslej je Cleveland predsednik republike in ima več upanja, da se izvoli tudi naprej, kakor pa Blaine. Le-ta bojda sam ne mara veliko za tako čast.

Za poduk in kratek čas.

Zlatomešnik sv. oče Leon XIII. in slov. rimski romarji.

(Dalje.)

Pred večernicami je bila laška in potem tudi nemška pridiga. Zdaj po večernicah pa so slovenski romarji, zlasti tisti iz Gorice, mene nagovorili, da bi tudi slovenski zapridigal. Kar človek rad stori, na to ga pač lahko pregovorijo. Sicer sem se bal, da se mi bode beseda zapletala, ker je bilo srce prepolno, toda pridigarju Bog pomaga. Da si je bilo srce jako razburjeno, vendar ko beseda začne teči, precej nastane v prsih mojih velika tihota.

Govoril sem pa tako-le:

„Poveljučij moja duša Gospoda, in raduj se moj duh v Bogu, Izveličarju svojem!“ Veste, prelubi slov. romarji, kje se je ta pesen prvokrat pela? Glejte, v tej sveti hišici je ta visoka pesen prvokrat zadonela, presv. Devica sama jo je zapela, ko jej je angelj Gabriel prinesel veseli glas, da bode Mati božja postala. Tudi naša srca danes radosti poskakujejo in tudi moja duša bi najrajše veselo zapela: „Poveljučij moja duša Gospoda!“ ker danes gledajo naše oči hišico, v kateri je Beseda božja človek postala, da bi nas odrešila in izveličala.

Toda, kako zdaj sv. hišica tukaj sredi laške dežele stoji, dokler je Marija vendar bila v sv. deželi in sicer v Nazaretu doma? Poslušajte čudno zgodbo sv. hišice. Rimski cesar Vespazijan je porušil mesto Nazaret. Še le sv. cesarica Helena jo je poiskala in tudi našla pod razvalinami, in sicer nepoškodovano, in jo je spoznala po čudodelni Marijini podobi, ki še se zdaj tukaj na altarju časti. Helena je nad hišico postavila prelepo cerkev. Ko prihrujejo divji Saraceni, turski rod, v sv. deželo, je bila hišica zopet v nevarnosti, da jo neverniki oskrunijo. Zato jo angelji naložijo na svoje rame in jo prenesejo v drugo deželo. Veste, ljubi slov. romarji, kam so jo preselili? Na slovenska tla, veselite se! Na našo slovensko stran. V Tersat pri Reki, na visoki in veseli grič, s katerega je lep razgled na morje, so jo prenesli. To se je zgodilo 10. maja 1291. Od vseh krajev se je slov. ljudstvo shajalo pozdravljat Mater božje. Toda že za tri leta in sedem mesecev angelji hišico zopet preselijo, in sicer sem-le na ta visoki hrib, ki gleda daleč tje po morji.

O ljuba mati Marija, kako daleč smo pač bežali za teboj slov. romarji, in s silo le smo te došli. O sv. hišica, zakaj si nas vendar zapustila, o presladka Devica, zakaj si od nas odšla? Dragi slov. romarji, na to vprašanje vam pač ne vem veselega odgovora. Skorej gotovo, da so naši grehi to zakrivili. Toda zdaj,

ko smo te tukaj zopet našli, o Marija, te ponižno prosimo odpuščenja; o ne zavrzy svojih slovenskih otrok, ampak zopet se milostno oglej na nas!

1. Sv. hišica je borna, revna hišica, kakor vidimo, vendar je presrečna hišica, katero vsak videti želi, in tudi mi smo preveseli, da jo gledamo. In zakaj je tako srečna tota hišica? Za to, ker je bil ljubi Jezus v njej doma, Marija v njej gospá in sv. Jožef gospodar.

Tudi človek je revna stvar. Že David, ki je bil sicer mogočni kralj, toži: „Kaj je človek, da se ga spominjaš, in sin človeka, da ga obiskuješ?“ Vsi preroki živo popisujejo človeka — siromaka. Človek je kakor „juterna rosa, ki na zemljo pade“ in jo zemlja popije, ali je kakor „jutranja megla, ki zgine“ in jej nikjer ni več sledú na nebu. Prerok Izaija primerja človeka tudi „kapljici, ki na vedru obvisi“ in se kmalu posuši, in kralj David piše: „da je človek, kakor cvetlica na polji; veter potegne po njej, in ne pozna se več mesto, kjer je cvetela“. In človek sam občuti svojo slabost, in tudi mi spoznamo svojo revnost, zato smo pa šli na božjo pot iskat božje milosti in pomoči Device mogočne — Marije pomočnice!

Dasiravno pa je človek ubog in siromak, vendar je presrečen, ako Jezus v njegovem srcu stanuje; tedaj je človek pravi, živi tempelj božji: „Ali ne veste, da ste tempelj božji, in da Duh božji v njem prebiva“; njegovo srce je tako rekoč tudi sveta hišica: „tempelj božji je svet, in to ste vi“. Jezus sam na glas blagruje Caheja, ko se je spokoril, rekoč: „Danes je tej hiši zveličanje došlo, ker tudi on je zdaj sin Abrahamov.“ Več kakor sin Abrahamov, božji otrok je človek, kedar je v milosti božji. „Poglejte, kako ljubezen nam je skazal Oče, da se otroci božji imenujemo in smo“. O ko bi vendar milost božjo prav visoko cenili, in je nikdar več ne zgubili. „Hrani kar imaš, da ti nihče venca ne vzame.“ O Marija, mati milosti in našega življenja sladkost, prosi za nas!

(Dalje prih.)

Smešnica 20. Tri jude so peljali iz mesta; vsi so bili zreli ptički — za vislice. Ko pridejo do vislic, stopi vsem smrtni znoj na lice, češ: zdaj, zdaj bode po njih. V tem pa pride pomiloščenje, toda le eden je, ki mu velja pomiloščenje. Ostala dva obesijo. Ljudstvo se razhaja, a tretji jud ostane. „Kaj čakaš?“ vpraša ga rabelj. — „No“, odgovori jud, „na njiju obleko, menim jo kupiti, kedar ju snamejo z vislice.“

Razne stvari.

(Cesarjev dar.) Nj. veličanstvo svitli cesar je podaril pogorelcem v Podovi 1000 fl. iz lastnega premoženja.

(Visok gost.) V torek so k Njih ekselenciji mil. knezoškofu prišli mil. knezoškof Tridenski, dr. Evgen Valussi in so se v sredo potem odpeljali nazaj v Trident.

(„Triglava“.) Dijaško društvo, „Triglava“, v Gradcu napravi na binkoštni ponedeljek, dne 21. maja, izlet iz Gradca skozi Maribor k sv. Lovrencu na kor. železnici. Njih vzprejem se vrši na kolodvoru v Mariboru od slov. čitalnice, zatem gredo v čitalnico, ob 9^{1/2} dopoldne pa se odpeljejo k sv. Lovrencu. Vzpored ondašnje veselice je zanimiv in je torej upanje, da se mladi gospodje vrnejo navdušeni za slov. stvar nazaj v Gradec. Ni dvoma, da se udeleži te veselice gospôda iz Maribora in okolice, kolikor bode mogoče, v polnem številu.

(Pritožba.) Zoper odlok naučnega ministerstva v zadevi nemškega jezika v ljudski šoli v Šmariji se je vložila pritožba na državno sodišče na Dunaji. Razsodba g. ministra sicer je v tem, kar pove, ugodna, toda ona še ne izreče po polnem, naj velja za slov. šole le slov. jezik za poučevanje.

(Hmeljarstvo.) Občni zbor „hmeljarškega društva“ bode v soboto, dne 25. maja v Žalcu v gostilnici „k zlati kroni“. Začne se ob 2^{1/2} popoldne in bode g. Fr. Müller, tajnik c. kr. kmetijske družbe v Gradcu, govoril o hmeljarstvu z ozirom na kmetijstvo. Govor bode se ve da nemšk. To je škoda.

(Posebno veselje.) Naša prijateljica v poštni ulici v Mariboru ima posebno veselje v novem času, kajti o vsacem „lumpu“, ki pride mestni policiji v roke, pripoveduje na dolgo in široko, kaj da je nesrečnež vse storil, predno ga je policija dobila v roke. Stvar se kaže sama na sebi sicer nedolžna, toda kakor jo „M. Z.“ opisuje, vzbudi še v drugih „nesrečnih“ le željo, naj še piše o njih kedaj kaj enacega, nikar pa, da jih poboljša. Na tak način se pač ne odpravlja razgrajanje, kaj pa še le zločinstvo!

(Bauernverein.) Liberalno kmečko društvo Maribora in okolice je poslalo ministru grofu Taaffeju brzojavko, prav čudno. V njej pravijo ti „kmetje“, da so tistih misli, kakor Jurij vit. Schönerer, tedaj tudi te, da je njih cesar — nemški cesar. Doslej se še namreč nikjer ni preklicalo, da je g. vitez imel v noči, vsled katere je dobil 4 mesece kaše, starega Viljela za „našega“ cesarja.

(Petindvajsetletnica v Galiciji.) Dne 1. maja minolo je 25 let, odkar veleč. g. župnik Jožef Matoh župnikujejo v Galiciji. Na predvečer zažgali so farani v znamenje svojega veselja nad tem redkim dogodkom več kresov ter so s krepkim pokanjem topičev sosedo k tej svečanosti vabili. Občutljivo pomanjkanje duhovnikov pokazalo se je prav pri tej svečanosti. Med tem, ko se je okoli 10. ure

cerkev napolnila župljanov in sosedov, došli so le štirje č. gg. duhovniki, njim na čelu č. g. konz. svetovalec J. Jeraj, oskrbnik Celjske dekanije. Vsakdo pritrdil je gotovo iz srea slavnostnemu govorniku, ko je izrazil željo, da naj bi tej „srebrni poroki“ č. g. župnika z Gališko župnijo sledila v treh letih njih zlata meša!

(Ledniki.) V dneh 12., 13. in 14. maja so v koledarji „ledniki“, to je svetniki, o čijih godu nastane rada slana. Letos je bila vsled dežja velika nevarnost, toda v celem ni bilo te dni velike škode vsled mraza. Na nekaterih krajih, n. pr. v Pesniški dolini pa je mraz v teh dneh vendar-le napravil precej škode.

(Narodna biblioteka.) Pri J. Krajci v Novem mestu izšel je 27., 28. in 29. zvezek „narodne biblioteke“. Obsega prvi del „Grške mythologije“, katero spisuje prof. Leop. Koprivšek. Škoda, da to delo nima večje oblike in lepšega papirja. Cena je nizka, vseh troje zvezkov stane 45 kr.

(Zadušila) je M. Stegenšek, posestnica v Drožanji, v spanji svoje 4 mesece staro dete. Ni prav, da imajo matere otroka pri sebi v postelji.

(Poboj) V Križevljanah pri Ormoži so prišli tamošnji mladi ljudje v prepir z vodjo c. kr. žrebarije v Ormoži. V tem pa je eden potegnil temu sabljo iz nožnice ter mu je z njo mahnil po glavi, da je pri priči obležal. Nesrečno pijančevanje!

(Maščevanje.) Lovre Bučar, doma iz sv. Petra v Savinjski dolini, je pobil dne 8. maja kovača Antona Zajca, ko se je ta vračal od večerje. Poprej sta se bila sprla v oštariji in Bučar je prežal na Zajca ter ga je z ročico mahnil po glavi, da bode le-ta imel dosta, menda za vselej.

(Tatvina.) Okoli Ormoža je celo krdelo tatov, ki obišejo skorej v vsaki noči kacega posestnika tamošnjih vesi. Zadnji teden so v treh vaseh pokradli žito, meso, moko, žganje in obleko. Na sledi so že tatém, a niso jih še dobili doslej v pest.

(Testament samomorivca.) Po časnikih se razširja novica, da je brezverski advokat dr. Neumann sam storil konec svojemu življenju. Denarja in v obče premoženja svojim sinom ni zapustil nič, pač pa tri sicer zlata vredne sovete. Napisal je: 1. Ne jemljite nikdar kart v roke! 2. Varujte se dolgov! Rajši trpite glad in mraz, kakor bi si le jeden krajcar izposodili, a nikoli se ne zanašajte na dohodke jutrajšnega dneva! 3. Hočete li se kedaj oženiti, izberite si nevesto, ki dohaja od zdravih roditeljev! — Kaj je doktorju veljala „omika“ brez vere v Boga, katere tudi svojim sinovom ni priporočal. Brez vere pa je brezvspešno dati tudi nasvete, naj so kakoržebodi lepi.

(Javna zahvala.) Lepo zahvalo smo dolžni vsi, kateri smo po ognji nesrečni postali v občini Podova. in jo presrečno izrekamo torej deželnemu odboru v Gradci za darilo 300 gld. Bila je to naša prva pomoč v naši največji sili. Ob enem se zahvalimo tudi našemu c. kr. okr. glavarju v Mariboru, baronu Heinu, ker so se potrudili našo škodo pregledati in milih darov v našem imenu prositi. Bog plati vsem našim dobrotnikom! A. Mlakar, župan.

(Sv. birma) se bo delila dne 22. majnika pri sv. Martinu in 24. majnika pri sv. Barbari blizu Vurberga.

(Nemška šola.) Kakor se piše „D. W.“, ne bode iz šulvereinske šole na Bregu v Ptuj nič. Za sedaj še je bojda dovolj nemškutarjenja v naših šolah. To verjamemo tudi mi; radi ali neradi a pritrditi to moramo.

(Poskušen samomor.) Mat. Trupec, premogokop doma iz Prolesja, prerezal si je ono nedeljo jutro na Dunaji vrat a bil je še živ, ko so ga našli.

(Za dijaško kuhinjo v Mariboru) darovali so: Vlč. g. R. Šuta, dekan v Zavrči 5 fl., g. Jan. Koprivnik, vadniški učitelj 5 fl., mil. g. kanonik Ogradi 5 fl., vlč. g. c. k. dvr. kaplan dr. Napotnik 3 fl., vlč. g. J. Heržić, župnik v spodnj. Polskavi 2 fl., g. Ign. Bezjak 2 fl. Bog plati!

(Kaplani) pri sv. Štefanu pri Žusemu in Negovi ostanete prazni.

(Razpisana) je župnija v Sromljah do 18. junija t. l.; soprovizuje jo č. g. dekan v Brežicah.

(Duhovske spremembe.) Premeščeni so čč. gg. kaplani: Ivan Wolf od sv. Štefana pri Žusemu k sv. Jurju na juž. žel.; Ivan Pavlič iz Bizelskega v Loko; Gašpar Kačičnik od sv. Barbare v Halozah v Kozje; Fran Simonič od Negove k sv. Barbari v Halozah; Fran Klepač iz Kozjega na Bizelsko.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Marzidovšek 15 fl., Jurkovič 11 fl., Hudovernik 11 fl., Rotnik 2 fl., Fras Jos. 2 fl., Prešern 2 fl., Šibal 4 fl., Frece 1 fl.

Listič uredništva. G. Fr. S. na P.: Kedar dobomo v roke, dobote odgovor. — G. S. K. v L.: Pride, ni treba strah. — G. K. L. v M.: Dobri reči ni treba hvale. — G. M. K. v M.: Pošljite, potem razsodimo; mačke v žaklji pa ne kupimo. — G. J. Z. na K.: Polh spi bojda do sedmih, Vi pa menimo, da celo leto. — G. J. N. v Skr.: Kaj čemo, ni mogoče, da odgovorimo vsacemu, kdor ima kako vprašanje na jeziku. — G. K. P. v Z.: Prosimo potrpljenja.

Listič upravnštva. Č. g. A. Pajmon, župnik pri Novi Štifi: 10 gold. smo prejeli; hvala!

Loterijne številke:

V Gradcu 12. maja 1888:	86, 34, 26, 5, 49
Na Dunaju „ „	46, 71, 24, 59, 74

Št. 75. Učiteljske službe.

Z začetkom prihodnjega polletja v tri-razredni razširjeni ljudski šoli pri Mali Nedelji odda se učiteljska služba začasno in na dvorazrednici v Cezanjevcih podučiteljska stalno ali začasno s 1. novembrom 1888 z dohodki 4. plačilnega reda.

Nemškega in slovenskega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje do 15. junija t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,

dne 8. maja 1888.

1-2

Predsednik: **Nevin**, m. p.

Prodajalnica z mešanim blagom

v trgu Ptujška gora, ki je velika božja pot, celo vravnana brez blaga se dav najem za več let. Več pové Anton Sicherl v Spodnji Polskavi via Pragerhof. 1-3

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je založila in natisnila naslednje knjižice:

Svete pesmi za šolarje.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Zbirka narodnih pesmi.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Angeljska služba božja,

poduk za strežnike ali ministrante.

Eden iztis vezan velja 5 kr.

Kdor 50 iztisov kupi, dobi 20 % nadavka. Posamezni iztisi po pošti 2 kr. več.

1-10

ZBIRKA

DOMAČIH ZDRAVIL,

kakor jih rabi slovenski narod.

S poljudnim opisom človeškega telesa.

Izdal in založil Dragotin Hribar.

Odobril br. Edvard Benedičić, nadzdravnik usmiljenih bratov v Št. Vidu na Kor.

Ta slovenskemu narodu zelo koristna knjižica dobiti je v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 12.

Stane 40 kr., po pošti 45 kr.